

Riksdagens protokoll

2013/14:76

Fredagen den 28 februari

Kl. 09.00 – 10.51

Protokoll
2013/14:76

1 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2013/14:291

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:291 Regeringens redovisning av överskottsmålet

av Bo Bernhardsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 28 mars 2014.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 25 februari 2014

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Departementsråd

2 § Anmälan om faktapromemorior

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2013/14:FPM57 För en europeisk industriell renässans *KOM(2014) 14* till näringsutskottet

2013/14:FPM58 Meddelande om skiffergas *KOM(2014) 23, K(2014) 267* till näringsutskottet

3 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Redogörelser

2013/14:RJ1 och RR3 till utbildningsutskottet

Svar på
interpellationer

Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Gustav Fridolin har frågat statsminister Fredrik Reinfeldt vilka åtgärder han avser att vidta så att kvinnojourerna Terrafem kan garanteras den förstärkta finansiering som tidigare utlovats. Interpellationen har överlämnats till mig.

Att stärka stöd och skydd till våldsutsatta kvinnor och deras barn är av största vikt, och regeringen har under mandatperioderna vidtagit flera åtgärder på området. Som jag tidigare nämnt i mitt svar till Gustav Fridolin på fråga om stöd till kvinnojouren har regeringen beslutat att permanent öka de statliga medel som Socialstyrelsen fördelar till ideella organisationer på det sociala området. Förstärkningen innebär i det närmaste en fördubbling av den del av medlen som bland annat är avsedd att stärka kvinnojourenas verksamhet. Det innebär att den tillfälliga förstärkningen om 10 miljoner kronor ligger kvar och förstärks med ytterligare 13,4 miljoner kronor under 2014, det vill säga sammanlagt 23,4 miljoner kronor. Som jag också nämnde är det Socialstyrelsen som beslutar hur medlen ska fördelas.

Socialstyrelsen har nu beslutat att så gott som hela förstärkningen under 2014 på 13,4 miljoner kronor fördelas mellan Riksorganisationen för kvinnojouren och tjejjourer i Sverige, Roks, och Sveriges Kvinno- och Tjejjourers Riksförbund, SKR. Terrafem har erhållit statsbidrag för 2014 för att täcka kostnaderna för organisationens rikstäckande jourtelefon för kvinnor med utländsk härkomst.

Varken jag som enskilt statsråd eller regeringen har härvidlag någon rätt att överpröva Socialstyrelsens beslut i enskilda ärenden.

Anf. 2 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Statsrådet! Det känns viktigt att inleda denna diskussion med att understryka allvaret i den fråga vi talar om. För de kvinnor som behöver stöd från en kvinnojour kan det ytterst handla om en fråga om liv eller död.

Det var också därför som statsminister Fredrik Reinfeldt, som jag ursprungligen ställde interpellationen till, valde att ha detta som sitt tema i jultalet 2011. Han lovade då – ett av de många löften som följt denna diskussion – att stödet till kvinnojouren kraftigt skulle öka.

Året efter, 2012, kunde redovisas att 3 319 av de kvinnor som sökt stöd från en kvinnojour hade behövt möta ett nekande därför att kvinnojouren har otillräckliga resurser.

En av de kvinnojouren som sitter i en svår sits, och som flera gånger fått varna för att de inte kan driva vidare sitt skyddade boende, är Terrafem. Förra året blev det en stor diskussion om detta: Vad skulle man göra nu när Terrafems skyddade boende var under hot om nedläggning?

Då lovade statsrådet Maria Larsson tillsammans med sin kollega statsrådet Maria Arnholm stöd i en artikel i Svenska Dagbladet. Så här skriver ni: "Det betyder en förstärkning för bland annat de kvinnojouren som arbetar nationellt, som exempelvis Terrafem, Riksorganisationen för kvinnojouren och tjejjourer i Sverige, Roks, och Sveriges kvinno- och tjejjourers Riksförbund, SKR."

Som nu redovisas har Terrafem inte fått något ökat stöd för sitt skyddade boende, och än en gång är det skyddade boendet under hot.

Statsrådet säger då att hon inte får uttala sig om huruvida Terrafem borde få medel. Det lämnar frågan: Borde ni inte ha tänkt på det när ni den 3 september förra året lovade just medel till Terrafem? De kvinnor som, ofta ideellt, arbetar inom kvinnojourerna lyssnar såklart på de löften som ges även om de skrivs i en debattartikel i Svenska Dagbladet och särskilt om de skrivs under av två statsråd.

Sanningen är att Terrafem nu sitter i en situation där alla som skulle kunna ge dem medel pekar på någon annan därför att de är begränsade av regler. Socialstyrelsen skriver tydligt i sitt beslut om medel till Roks att Roks inte får ge vidare medel till någon aktör som kan tänkas få nationella medel.

Det innebär att det är oklart om Roks över huvud taget får ge medel till Terrafem när staten har gett medel till Terrafems stödtelefon.

Stockholms kommun gör klart att de inte kan ge medel till Terrafem därför att i varje fall hälften av de kvinnor som får stöd till skyddat boende inte är från Stockholms stad.

Roks har att följa sina regler, som gör klart att de inte kan ge stöd till permanent verksamhet, för stödet till deras medlemmar ska i vanliga fall komma från kommunerna.

Alla pekar alltså på någon annan, och anledningen till detta är de regler som i slutändan regeringen har satt upp för hur detta medel ska fördelas. Det innebär någonstans att när man ställer frågor på detta sätt i riksdagen måste statsråden ta ansvar för hur regeltillämpningen slår.

Efter statsrådets korthuggna svar hänger tre frågor i luften.

För det första: Varför nämnde ministrarna explicit Terrafem i sin debattartikel i höstas om det nu är så att det inte var möjligt att förstärkning av medel kunde komma Terrafems skyddade boende till del? Varför lovade ni då det?

För det andra: Hur kan ministern inte anse sig ha något svar för att täppa till de luckor som gör att de pengar de satsar inte hamnar där de själva lovat att de ska hamna? Varför lever ni inte upp till det löfte som ni gav förra året i Svenska Dagbladet?

För det tredje: Varför uttrycker ministern inte ens att ni är bekymrade över att Terrafems skyddade boende, som ni själva varit med om att inviga och upprepade gånger sagt gör ett viktigt arbete, nu riskerar att behöva stänga?

Anf. 3 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Tack, statsrådet! Och särskilt tack till Gustav, som lyfte upp frågan! Gustav och jag gjorde det för ett tag sedan också, och då var det Maria Arnholm som svarade.

Den här frågan är väldigt viktig. Det är också väldigt viktigt att poängtera att regeringen vill att kommunerna ska ta större ansvar för jourerna. Det är en stor och betydande poäng i detta. Problemet är att alla jourer inte är knutna till kommunerna. Det är inte alla kvinnor, också med barn, som söker sig till dessa jourer som är klienter hos socialtjänsten, tack och lov. Det är få av dessa kvinnor som är beroende av socialtjänsten. De har eget arbete – det är vanliga kvinnor, helt enkelt, från vanliga förhållanden.

När det kommer till detta med mäns våld mot kvinnor, när det gäller underordning och överordning, är kvinnorna utsatta. Då gör systemet att man ska vara beroende av socialtjänsten. Det kommer inte att fungera i praktiken. Det har inte heller fungerat, inte när jag själv var socialarbetare och inte nu.

Det finns prioriterade grupper. När det gäller hedersutsatthet är det ännu svårare för många tjejer och kvinnor att stanna i det område eller den kommun där man bor om man är hotad till livet. I de flesta fall är det inte heller första gången som kvinnor eller unga tjejer anmäler våld.

Därför finns det all anledning att se till att förstärka till exempel en nationell jour som Terrafem och andra jourer runt om i landet. Det arbete man gör där är ett frivilligt arbete. Det är kvinnor som utför ett socialt arbete där det viktigaste är kvinnor och barn. Arbetet med utsatta kvinnor och barn värdesätts inte, och jag tycker att det borde vara tvärtom. Staten och kommunerna borde finansiera det arbetet också.

Det finns många bitar i denna debatt som är väldigt viktiga att betona. Det är jourernas verksamhet och det viktiga arbete som många kvinnor och jourer gör, särskilt när det gäller hedersproblematiken, tjejers och kvinnors utsatthet på grund av heder.

Det komplicerar problematiken och fördyrar hela situationen eftersom det är många parter involverade. Det är många kvinnor, och särskild kompetens och särskilda boenden behövs. Därför tycker jag att regeringen ska lyssna, åtminstone de två ministrar som har givit löften men också statsminister Reinfeldt.

Vi i Vänsterpartiet har i vår budget lagt in 200 miljoner som ska täcka både nationella och kommunala kvinnojourer. Det tycker vi är nödvändigt eftersom vi värdesätter feminism, jämställdhet och barnperspektiv. I det här måste allt det vävas in.

Jag hoppas att statsrådet Maria Larsson kommer att svara på frågorna. Vad anser ministern om dessa löften? Kommer man att fullfölja detta?

Anf. 4 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! Låt mig börja med att understryka den väldigt viktiga insats som de här jourerna och jourtelefonerna under många år har gjort. Den är väldigt betydelsefull.

Som någon redan har varit inne på har det offentliga Sverige förlitat sig på dessa ideella krafter i en utsträckning som kanske har varit för stor. Det offentliga Sverige, det vill säga stat och kommun, bör i framtiden ha en större roll som finansiär. Det är också det som återspeglas i regeringsbesluten under 2013 och 2014.

Vikten av den här verksamheten gör också att interpellanten Gustav Fridolin har ett särskilt ansvar att vara väldigt noga med fakta och resonemang så att inte verksamheten blir om inte svartmålad så i alla fall nedsvärtad av oriktiga uppgifter.

Kortversionen av frågan är att det statliga anslaget till nationella verksamheter har fördubblats. Socialstyrelsen har betalat ut dessa ökade anslag till Roks, där Terrafem är med. Om Roks inte vidarebefordrar anslag till sina medlemmar är det naturligtvis inte regeringens fel.

Den del av Terrafem som är riksomfattande, telefonjouren, har fått ett extra anslag. Övriga delar är lokala – det är ett kommunalt ansvar att be-

sluta om extra stöd, vilket till exempel Stockholms kommun gjorde förra året.

Det var kortversionen. Låt mig ta upp några av de påståenden som har gjorts. Uppgiften att Terrafem inte skulle ha fått några pengar från Socialstyrelsen stämmer inte. Både 2013 och 2014 har Terrafem fått 1 450 000 kronor till sin hjälptelefon eftersom man anser att denna är ett riksintresse.

Terrafem har inte fått pengar i egenskap av en organisation eftersom den inte är en rikstäckande organisation. Anledningen till detta är att man inte har verksamhet i minst hälften av landets län. Det är kriteriet.

Socialstyrelsen har beslutat att lägga alla extrapengar på SKR och Roks. Terrafem kan alltså få pengar ur Roks pott, som nu är betydligt större. Roks har som sagt också fått från kommunen.

Terrafem anser att regeringen har svikit. Terrafem tillhör ju Roks, som har fått kraftigt förstärkta medel. Att Terrafem skulle få pengar från staten till särskilda boenden har aldrig utlovats – inte heller i artikeln som det refereras till. Särskilda boenden är socialtjänstens ansvar, inte statens. Det har heller aldrig utlovats att det statliga verksamhetsbidraget skulle kunna användas till att finansiera driften av verksamheten. Också det är ett kommunalt ansvar.

Jag ska återkomma till detta i senare inlägg, men jag vill understryka att jag har full förståelse för att personer som inte sitter i regering eller riksdag eller förekommer i politiska sammanhang inte har rollfördelningen mellan stat och kommun klar för sig. De har heller inte anledning att sätta sig in i vad som bestämmer den och vilka principerna för den är. Det har jag full förståelse för. Men det lägger ett särskilt ansvar på interpellanten.

Anf. 5 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Låt mig, precis som övriga har gjort, understryka den viktiga verksamhet som alla de kvinnojourer som finns runt om i landet bidrar med. De har gjort ett fantastiskt jobb under många år.

Det här är ett område där vi fortfarande ser ett stort samhällsproblem som vi inte riktigt kommer till rätta med. Jag ska återkomma till det i ett senare svar. Men det känns oerhört viktigt att stöd och hjälp ska kunna erbjudas där det behövs i varenda kommun i Sverige, för kvinnorna som drabbas finns i varenda kommun.

Därför införde vi 2007 en förändring av lagstiftningen. Jag hoppas att Gustav Fridolin tycker att det var bra att vi gjorde det, för det har tidigare regeringar inte gjort – inte heller de som har haft stöd av Miljöpartiet. Vi ändrade i socialtjänstlagen. Ett ”bör”, att kommuner bör ge stöd och skydd till kvinnor, ändrade vi till ett ”ska”. Det innebär att kommunerna är skyldiga att ge stöd och skydd. De kan göra det genom egen verksamhet och genom att stödja kvinnojourers verksamhet, men det ska finnas på plats. Det ska vara ordnat i varje kommun. Socialtjänstlagen är tydlig.

Det är därför det inte är statens uppgift att stödja stödboendeverksamheten direkt. Därtill är inte de utvecklingsmedel som finns som statliga medel tänkta, utan det är just utvecklingsmedel för att förbättra informationen, opinionsbilda kring verksamheten och öka rättssäkerheten, dokumentationsmöjligheterna och så vidare.

Prot. 2013/14:76
28 februari

Svar på
interpellationer

När det gäller nationellt betingad verksamhet är det två organisationer som är rikstäckande. Precis som vi hörde är Terrafem medlem i den ena av dem. Terrafem har också ett nationellt uppdrag i form av en jourtelefon. För den har Terrafem också fått särskilda medel. De hade naturligtvis kunnat ansöka om medel också inom ramen för det nationella uppdraget. Man kan alltid fundera över om det kunde ha uttryckts tydligare i artikeln, men det är inget löftessvek. Vi har fördubblat stödet, och vi skriver ”exempelvis” i artikeln. Den är alltså helt i enlighet med den faktiska verkligheten.

Låt mig säga att detta har varit ett hårt och högt prioriterat arbete för regeringen. Den första mandatperioden satsade vi ungefär 1 miljard kronor på att förbättra möjligheterna för kvinnor som utsatts för våld att få stöd och skydd. Den här mandatperioden har vi satsningar på 500 miljoner, en halv miljard, inom det här området.

Vi har förändrat lagstiftningen i flera avseenden. Vi har försökt bygga upp ett metodstöd, utveckla kunskapen och sprida kunskap om att verksamhet finns att få och att den finns tillgänglig på alla språk. Vi har vänt in hedersproblematiken.

Vi har i dag en nationell samordnare, Carin Götblad, som arbetar fram ytterligare förslag som kan förstärka verksamheten i Sverige. Hon kommer med förslag vid halvårsskiftet i år, och det blir naturligtvis väldigt intressant att se hur vi ytterligare kan jobba framåt med den här viktiga frågan.

Anf. 6 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Arbetet mot mäns våld är inte lätt. I ett ojämnt samhälle är det kanske en av de svåraste uppgifter man kan ta på sig. Detta uppdrag har staten, det offentliga, dragit sig tillbaka från och förlitat sig på civila organisationer, ofta ideella krafter, att sköta.

Därför var jag med och var väldigt stolt över att vi i förhandlingen lyckades få Socialdemokraterna att för första gången införa ett nationellt stöd till kvinnojourerna. Jag har också varit glad när det har lovats och skett att det här stödet har ökat under den nuvarande regeringen. Miljöpartiet kräver ännu mer pengar i nationellt stöd, för vi måste vara med och ta det ansvar som det faktiskt är att arbeta mot mäns våld mot kvinnor.

Nu diskuterar vi det beslut som håller på att innebära att ett skyddat boende, särskilt inriktat mot kvinnor som lever med hedersproblematik och har utländsk härkomst, riskerar att läggas ned. Det pekas i debatten på att andra ska ta ansvar. Man säger att kommunen borde ta ansvar. Men Stockholms kommun var tydlig med att man anser sig inte kunna ta det ansvaret därför att åtminstone hälften av de kvinnor som får hjälp i det skyddade boendet inte är boende i Stockholms kommun, och det är oklart enligt kommunallagen om man då kan ge gemensamma medel till en verksamhet som inte riktar sig till de egna kommuninvånarna.

Man pekar på Roks, men i det beslut som Socialstyrelsen har skrivit gällande Roks står det att verksamhetsbidraget beviljas enbart ”för de mål, aktiviteter och förväntade resultat som beskrivits i organisationens ansökan”. Det framgår tydligt att Roks regler inte tillåter medel för permanent verksamhet, precis som ministern också redovisade. Där står också att bidraget inte får användas till verksamhet som har fått annat stats-

bidrag. Det faktum att Terrafem får medel till sin stödtelefon hindrar alltså att de får medel från Roks för sitt skyddade boende. Det är så beslutet uppfattas.

Vi är alltså i ett läge där staten pekar på kommunen och Roks. Roks är förhindrat att ge medel. Kommunen är förhindrad att ge medel. I slutändan har vi ett skyddat boende som inte vet om det kan överleva.

Det ifrågasätts också om Terrafem egentligen är att betrakta som ett nationellt intresse. I den förordning som är grunden för reglerna står det: "Med ett riksintresse avses i denna förordning att organisationen bedriver en verksamhet som är av allmänt intresse för hela samhället och inte endast lokalt." Detta är en beskrivning som också är giltig för Terrafems skyddade boende.

Terrafems skyddade boende ger till hälften stöd till kvinnor som inte är boende i Stockholms kommun. Man har en kompetens som det är orimligt att tänka sig att varenda kommun i Sverige ska bygga upp när det gäller att möta kvinnor med utländsk härkomst och olika kulturell bakgrund i olika kontexter. Det är ofta en svår problematik som har drabbat kvinnorna i form av hot och våld.

Detta var också skälet till att, när debatten rasade som hetast, Terrafem explicit nämndes av ministrarna. Då nämnde man Terrafem i sin artikel, precis som man har citerat här, jämte SKR och Roks som tre nationella verksamheter – kvinnojourer som arbetar nationellt.

Nu, när den publika debatten utanför Riksdagshuset har lagt sig, talar plötsligt ministern i stället om två nationella verksamheter. Man har sorterat bort Terrafem, och den bortsorteringen riskerar att leda till att Terrafems skyddade boende inte kan fortsätta.

De senaste siffror vi har visar att över 3 000 kvinnor årligen nekas stöd från kvinnojourerna därför att det saknas resurser. Därför återkommer jag till frågan: Är inte ministern orolig när ett skyddat boende, vars arbete regeringen flera gånger har understrukit som viktigt och som man dessutom varit med och invigt, nu riskerar att läggas ned?

Anf. 7 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Det var faktiskt tack vare kvinnojourerna, socialarbetarna och de frivilliga organisationerna som ordet "bör" i lagtexten ändrades till "ska". Kommunerna måste ta sitt eget ansvar, vilket är bra på många sätt. Tyvärr blir det dock ofta annorlunda än man tänkt sig när man implementerar regelförändringar. I detta fall är det inte alla jourer som är knutna till kommunerna. Det måste vi poängtera. Alla kvinnor som söker stöd kan inte bo kvar där, och därför behövs det nationella kvinnojourer som Terrafem. Roks har också sina egna ute i landet, men ändå är det över 3 000 kvinnor som nekas hjälp, och det är ett allvarligt samhällsproblem.

Det är också ett allvarligt politiskt problem. När man nu har skärpt lagens formulering från "bör" till "ska" innebär det att vi alla har ett ansvar att se till att dessa kvinnor, och inte minst deras barn, garanteras skydd och säkerhet. Det måste också finnas kvalitet och säkerhet på de ställen de kommer till, liksom särskild kompetens när det gäller hedersproblematiken. Jag vet vad det innebär och vad som är svårigheten i detta. Därför är det viktigt att nationella kvinnojourer som Terrafem får stöd till sin verksamhet, och här pratar vi inte om telefonjour utan om

den verkliga verksamheten, där kvinnor, barn och unga tjejer kommer och söker stöd. Det är väldigt viktigt att skilja på de två verksamheterna även om de bedrivs på samma jour. Det är ju två helt olika verksamheter med helt olika kompetens och möjligheter.

Anf. 8 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! Vi är alla överens om betydelsen och vikten av den här verksamheten. Därför är det lite tråkigt att vi håller på att tvista om vad som egentligen är förvaltningspolitiska frågor.

Jag tycker också att man ska lägga märke till att vad den här regeringen har gjort är att acceptera ett ansvar för den här verksamheten, så att det inte enbart ligger på ideella organisationer. Det har man gjort genom att skjuta till betydligt mer pengar än tidigare regeringar.

Regeringen i Sverige kan inte gå in i enskilda myndigheter och styra vad de ska göra. Det är inte tillåtet. Man har en rollfördelning mellan regeringen och myndigheter för att politiken inte ska ha sina fingrar med överallt. Det är ett sätt att skydda det kommunala självstyret där kommunerna har ansvaret.

Kommunerna har ansvaret för att ta hand om våldsutsatta kvinnor. Det är som statsrådet tidigare sade: Hur detta beskrivs har förändrats – ett ”bör” har blivit ett ”ska”. Det kanske låter blygsamt, men hur detta exakt formuleras har otroligt stor betydelse i den faktiska förvaltningspolitiken i kommuner och i staten.

Anf. 9 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Terrafem har två uppdrag, Gustav! Ett av dem har en nationell betingelse, nämligen den nationella jourtelefonen. För det utgår ett statligt bidrag direkt till organisationen. För utveckling av verksamheten för stödboende ges bidrag till de organisationer som är rikstäckande, och i den delen är Terrafem en del av Roks. Men Terrafem har alltså ett nationellt uppdrag, och därför var det relevant att också nämna Terrafem i artikeln.

Att 3 000 kvinnor nekas stöd är förfärligt, men låt mig säga att det finns en kommun bakom varje kvinna som har ett ansvar. Kommunen har i dag, med den lagändring vi gjorde, en skyldighet att ge stöd till varje våldsutsatt kvinna. Om en kvinna får skydd i ett av Terrafems bostaden kan Terrafem naturligtvis ansöka om medel från den kvinnans kommun.

Gustav vill överpröva Socialstyrelsens beslut när det gäller att tillämpa förordningen. Det vore förmätet av mig att göra det. Det vore inte heller tillåtet. Det är en ordning inom statsförvaltningen där regeringen beslutar om medel men våra myndigheter är satta att fördela medlen enligt de förordningar som finns.

Låt mig säga att det är mycket viktigt att vi diskuterar hur vi säkrar skyddet för varje kvinna. Men det är också mycket viktigt att vi diskuterar hur vi kan hitta sätt att få problematiken att upphöra. Därför jobbar vi mycket med att få de män som slår kvinnor att sluta göra det och att hitta sätt som fungerar preventivt.

Jag besökte häromdagen Centrum för Andrologi och Sexualmedicin, som har ett uppdrag från regeringen att bland annat ha en stoppteleson, dit män kan ringa när de känner att de på något sätt är på gång att begå

ett sexuellt övergrepp. Man får kartlägga verksamheter som finns i landet för att vi ska veta hur mycket som finns i dag som kan vara till hjälp för män att bryta ett sådant här beteende. Man har också uppdraget att få fram evidensbaserade metoder som kan få män att förändra sitt förhållningssätt.

Det här ser jag som ett mycket viktigt arbete. Ska vi få slut på problematiken måste vi nämligen jobba oerhört mycket med den del som handlar om att få män att sluta slå.

Anf. 10 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Jag kan bara sorgset göra ett konstaterande. Trots att vi har kunnat visa i interpellationsdebatten att problemen härstammar från regler som är beslutade av regeringen väljer regeringen att fortsätta att inte ta ansvar. Man kryper undan från det som uppfattades som ett löfte i Svenska Dagbladet förra året och vill inte längre att det ska uppfattas så som det uppfattades då.

Man ska komma ihåg när den här artikeln skrevs. Den skrevs när vi hade en stor publik debatt om att Terrafem riskerade att behöva lägga ned sitt skyddande boende. Gång efter annan hade vi alla som deltagit i den här debatten, och inte minst regeringen, understrukit vilket viktigt nationellt intresse det var.

Då skrevs den här artikeln. Man skrev om att man skulle öka, till och med fördubbla, stödet. Man nämnde särskilt Terrafem, jämte SKR och Roks. Jag, Terrafem, Roks, när de gjorde sin ansökan till Socialstyrelsen, och, tror jag, alla andra som följde den debatten uppfattade det som att regeringen nu lovade att Terrafem skulle få medel så att man inte behövde lägga ned ett skyddat boende som ger hjälp till kvinnor både i Stockholm och i resten av landet och som har en särskild kompetens som omöjligt kan byggas upp i varje kommun i landet.

Regeringen skrev, genom statsrådet Larsson och statsrådet Arnholm, den artikel som jag uppfattade som ett löfte. Den artikeln har man utgått från som ett löfte. Nu ser vi att det löftet tyvärr inte infrias.

Det arbete som kvinnojourerna gör är svårt. De slåss mot många stora och tuffa utmaningar. De borde inte också behöva slåss mot stelbenta regler som gör att man hamnar mellan stolarna eller tomma politiska löften. Jag kan bara hoppas att någon annan av de aktörer som Terrafem tvingas vända sig till väljer att ta det ansvar som regeringen nu inte tar.

Anf. 11 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Vi kryper inte undan ansvar, tvärtom. Det här har varit en prioriterad fråga och är fortsatt en prioriterad fråga. Det visar inte minst medelstillsdelningen.

Gustav vill inte riktigt se det som vi säger vid upprepade tillfällen: att det skyddade boendet är kommunernas ansvar och inte statens ansvar, med den rollfördelning som vi har. Det vi bistår med är utvecklingsmedel och särskilda nationella uppdrag.

Terrafem har fått ett nationellt uppdrag att ha en jourtelefon. De har fått 8 miljoner kronor sedan 2009 för det uppdraget. De har också fått del av utvecklingsmedlen. Bara för de två senaste åren har deras olika jourer – i Stockholm, i Uppsala och i Göteborg – fått sammanlagt 1,8 miljoner.

Och de kan naturligtvis få mer via den organisation de är anslutna till, som är nationell när det gäller utveckling av kvinnojoursverksamheten.

Jag tror inte alls att Roks har uppfattat det på något annat sätt. Gustav gör sig till tolk för väldigt många när han talar. Men Roks har skrivit en ansökan om precis vad de ville ha utvecklingsmedel till, och det är det de har fått pengar för, som de sedan kan fördela vidare efter eget önskemål mellan sina medlemsjourer.

Ordningen är klart uppgjord, och det är den vi har att följa. Gustav vill ha en annan ordning, och den är faktiskt inte möjlig inom ramen för den lagstiftning vi har.

Kvinnojoursverksamhet och arbetet när det gäller våld mot kvinnor och att få män att sluta slå har aldrig prioriterats så här mycket av någon tidigare regering. Det visar också vår medelstilledning, Gustav Fridolin.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2013/14:238 om arbetsvillkor inom flygtrafiken

Anf. 12 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Ali Esbati har frågat mig om jag avser att mot bakgrund av bland annat situationen inom flygbranschen vidta åtgärder för att begränsa den tid som bemanningsanställda kan vara inne på ett företag, driva på för krav på operatörer att en hög andel av deras flygpersonal ska vara anställd i samma bolag som har driftstillståndet samt ta initiativ till en utredning om social dumpning inom luftfarten.

En självklar utgångspunkt för regeringen är att sjysta villkor ska gälla oavsett hur arbetsgivaren väljer att bedriva sin verksamhet och oavsett bransch.

Hur en arbetsgivare väljer att organisera sin verksamhet är en del av arbetsledningsrättsprincipen, som är en grundläggande arbetsrättslig princip. Det innebär till exempel att en arbetsgivare själv kan välja om verksamheten ska bedrivas med egen eller inhyrd personal. Det finns ingen bestämmelse i lag om hur länge bemanningsanställda får arbeta som inhyrda hos ett kundföretag. Detta innebär dock inte att regler som säkerställer de inhyrda arbetstagarnas rättigheter saknas. Enligt lagen om uthyrning av arbetstagare ska bemanningsanställda tillförsäkras minst de grundläggande arbets- och anställningsvillkor som skulle ha gällt om han eller hon hade anställts direkt av kundföretaget för att utföra samma arbete. Jag har inte för avsikt att vidta åtgärder för att begränsa den tid som bemanningsanställda kan hyras in.

Vad gäller den andra frågan, om jag avser att driva på för krav på operatörer att en hög andel av deras flygpersonal ska vara anställd i samma bolag som har driftstillståndet, är det infrastrukturministerns ansvarsområde. Jag kan bara konstatera att flygoperatören naturligtvis måste följa gällande lagar och regler, såsom EU:s regelverk för flygsäkerhet, och naturligtvis ska alla bolag som är verksamma på den svenska arbetsmarknaden följa gällande lagar och regler.

Vi har redan i dag ett regelverk som syftar till att säkerställa goda anställningsvillkor för inhyrda arbetstagare, bland annat lagen om uthyrning av arbetstagare, som genomför EU:s bemanningsdirektiv. Jag ser för närvarande inget behov av att tillsätta någon särskild utredning.

Anf. 13 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag tackar för svaret från arbetsmarknadsministern, men jag måste tyvärr konstatera att det var ett ganska genuint icke-svar. Jag hade kanske inte hoppats fullt ut att ministern skulle komma med något slags färdigberett åtgärds paket, men jag hade kanske en viss förhoppning om att det skulle komma någon sorts signal om att regeringen tar problemen inom flygbranschen på allvar. Jag hade hoppats att vi skulle få höra ett resonemang om detta som åtminstone lät påskina att ministern och därmed regeringen hade större överblick över arbetssituationen inom flygbranschen eller åtminstone var intresserade av att skaffa sig det.

Men det Elisabeth Svantesson har berättat är att inhyrda arbetstagare ska ha bra arbetsvillkor. Flygoperatörerna ska följa gällande lagar och regler. Det är helt generiska svar. Det är svar som i princip hade kunnat ges på vilken fråga som helst.

Det som var min poäng med att ställa interpellationen var att belysa konkreta, existerande och, åtminstone enligt min och Vänsterpartiets mening, oroväckande utvecklingstendenser inom en del av den svenska arbetsmarknaden. Det är tendenser som är problematiska, för de drabbar kabinanställda, piloter och andra inom den här näringen. Men de har också bredare följdverkningar. Vi vet ju att olika typer av tricks för att pressa löner och arbetsvillkor tenderar att snappas upp av andra branscher.

Jag påminner om det som jag tog upp i interpellationen – det gäller exempelvis Norwegian och kabinpersonalen. Företagsledningen vill att personalen ska göra samma jobb men som bemanningsanställd i stället för att vara anställd av själva företaget.

Det här har Elisabeth Svantesson inget att säga om. Hon reflekterar inte över att detta kan innebära olika saker för arbetsvillkoren, nämligen att den faktiska fördelningen av ansvar blir annorlunda. Det kan uppstå en press på personalen, som riskerar att gå från att vara kvalificerad säkerhets- och serviceansvarig personal till att bli jäktad städ- och försäljningspersonal i luften.

Elisabeth Svantesson har heller ingenting att säga om piloternas situation. Det finns exempel både på användning av bemanningsföretag och på att piloter pressas till att bli egenföretagare som gör samma jobb som tidigare. Det borde vara uppenbart att det handlar om att arbetsgivaren försöker dumpa tidigare upparbetade villkor och komma undan ansvar och risker.

I söndags skrev Svensk Pilotförening om denna fråga på DN Debatt. Man tog upp företaget Svenska Direktflyg AB, som har krävt 25 procents lönesänkning av sina anställda. När facket inte ville acceptera detta i förhandlingar sade bolaget upp alla piloter och började använda sig av utländska flygbolag för att genomföra de svenska flygningar företaget har åtagit sig.

Ett annat exempel som jag har tagit upp gäller F-skattsedlar och nämns också i artikeln. Det gäller företag som behåller sin verksamhet oförändrad utåt men som går runt kraven på att betala arbetsgivaravgifter

och liknande genom att i stället ta in piloter i form av konsulter. Av debattartikeln framgår att detta ”är en avsiktligt vilseledande konstruktion med syfte att försvåra insyn för utomstående och samtidigt sätta arbetstagarerna i en beroendeställning till flygbolaget som inte liknar någon normal relation på svensk arbetsmarknad”.

Är arbetsmarknadsministern bekymrad över eller ens intresserad av de konkreta problemen på svensk arbetsmarknad? Ska alla som följer debatten räkna med att de fina orden om att den svenska modellen är bra och värd att försvara är bortblåsta i det ögonblick som de konfronteras med reella problem i verkliga branscher och den nu gällande svenska arbetsmarknaden?

Anf. 14 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Jag hade inte tänkt anmäla mig till debatten, men jag vill generellt ta upp att Ali Esbati glömmer nämna att Vänsterpartiet över huvud taget inte vill ha bemanningsföretag eller en bemanningsbransch. Det är viktigt för dem som följer debatten att se att Vänstern har det ingångsvärdet.

Givetvis ska det finnas sjysta villkor på arbetsmarknaden. Arbetsmarknaden är i ständig förändring, och bemanningsföretag är en viktig ingång på den svenska arbetsmarknaden. Det gäller särskilt unga utrikes födda som ofta får sitt första jobb i bemanningsbranschen, till exempel extrajobb. Vi kan även se många äldre som jobbar i bemanningsbranschen. De har pensionerat sig från sina arbeten och väljer att bli proffs i bemanningsbranschen.

Ali Esbati pratar om viktiga signaler. Det är viktigt för mig som moderat politiker att säga att bemanningsbranschen är här för att stanna, men där ska gälla sjysta villkor. Ungdomar får ofta sitt första jobb i branschen. Givetvis finns utmaningar i bemanningsbranschen, särskilt i fråga om att kompetensen tas till vara och utvecklas.

Anf. 15 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Ali Esbati lyfter upp en komplex fråga. Företag, arbetstagarer, konsumenter och företag finns på en alltmer globaliserad och rörlig marknad. Det gäller särskilt inom flygbranschen, som är mobil till sin natur.

Ökad rörlighet är i grunden något positivt eftersom den leder till tillväxt och ökat välbefinnande. Samtidigt är det självklart aldrig okej att kringgå lagar och regler.

Ali Esbati och jag är överens om att det ska vara sjysta villkor på den svenska arbetsmarknaden. Men när det gäller bemanningsföretagens roll på arbetsmarknaden är vi inte lika samstämmiga. Jag anser att bemanningsföretag fyller en viktig funktion på svensk arbetsmarknad. Många som vill ta sig in på arbetsmarknaden kommer in genom bemanningsföretag. Vi vet att unga i större utsträckning får jobb i bemanningsföretag än i andra företag. Det är också en viktig väg in på arbetsmarknaden för många utrikes födda. För både unga och utrikes födda är bemanningsföretagen dörren till ett jobb, en trygghet och en gemenskap.

Branschen är viktig i grunden för att hålla svenska företag konkurrenskraftiga och anpassningsbara, till exempel genom att de kan ta in

personal snabbt med rätt spetskompetens eller för att klara tillfälliga toppar.

Det är absolut sant att det finns tillfällen där vi definitivt kan diskutera moralen i olika företags beteende. Men vi ska inte kasta ut barnet med badvattnet och förbjuda bemanningsföretag, så som Ali Esbati vill. Det är egentligen det som Vänsterpartiet i grund och botten vill. Det handlar inte bara om att lyfta upp något som man ser som ett problem, utan man vill faktiskt förbjuda bemanningsföretagen. Jag tror att vi ska arbeta med att se till att bemanningsbranschen blir bättre.

Regeringen har genomfört viktiga förändringar för att säkerställa villkoren för bemanningsanställda. De nya reglerna som antogs förra året innebär att huvudregeln är att bemanningsföretag ska tillförsäkra bemanningsanställda minst de grundläggande arbets- och anställningsvillkor som skulle ha gällt om de anställda anställdes direkt i kundföretaget för att utföra samma arbete. Det är den så kallade likabehandlingsprincipen som ska gälla i bemanningsföretag.

En annan sak som regeringen utreder – och det är Ali Esbati väl medveten om – är hur vanligt det är att personal från exempelvis bemanningsföretag hyrs in när det finns en företrädesrätt för arbetstagare som tidigare har sagts upp. Utredningen ska också titta på hur arbetsmarknadens parter har reglerat möjligheten till inhyrning i sådana situationer. Utredningen ska redovisas i sommar. Efter det går det att ta ställning till om det finns behov av eventuella åtgärder.

För mig är det alldeles självklart att det ska finnas sjysta villkor oavsett om man jobbar inom flyget eller inom någon annan bransch. Men att förbjuda bemanningsbranschen är inte en lösning. Det leder inte till fler jobb, och det leder inte till konkurrenskraftiga svenska företag.

Anf. 16 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Det var Jenny Petersson som sade att arbetsmarknaden är i ständig förändring. Det är något att ta fasta på. Det är precis därför vi ser de konkreta problem som uppstår när arbetsmarknaden är i förändring. Vi försöker se vad som kan göras åt problemen. Men det verkar inte riktigt vara regeringens inställning.

Vi får återigen i diskussionen om bemanningsbranschen höra de argument som togs upp när möjligheterna för bemanningsföretag att komma in på arbetsmarknaden skulle utvidgas, nämligen att det handlar om att tillgodose behov av spetskompetens eller att fylla tillfälliga arbetstoppar. Men här är det fråga om systematisk användning av bemanningsföretag i helt andra situationer. Det är poängen här. Bemanningsföretag anlitas inte för att någon ska få in en fot på arbetsmarknaden utan tvärtom för att samma personer ska göra samma jobb men i en annan anställningsform. Det gör att företaget slipper ta ansvar, och risker och press kan föras över på personalen. Det är poängen.

Det är inte ett starkt argument för mig att de som drabbas av situationen ofta är utlandsfödda. Jag kan inte förstå att det argumentet skulle göra mig gladare.

Än en gång handlar det om att det ska vara andra saker som gäller på denna ständigt föränderliga arbetsmarknad och specifikt för flygbranschen. Den är, mycket riktigt, lite speciell eftersom det är fråga om rörel-

ser över gränserna. Det hör till sakens natur att branschen är rörlig. Då finns behov av att se specifikt på de problem som uppstår där.

Exemplet med piloternas situation är intressant. Det ger regeringen en möjlighet att säga vad man tror på för sorts arbetsmarknad i framtiden i Sverige. Ser man dumpningen av villkoren som ett problem? Är man beredd att initiera specifika åtgärder? I det här fallet verkar det som att svaret är nej på den senare frågan.

Vi ser en situation där man till exempel använder sig av konstruktionen att lägga ut verksamheten på bemanningsföretag, eller något som heter bemanningsföretag, som är registrerade i andra länder. Så hyr man in personalen därifrån. Det är samma typ av arbetsuppgifter, men man kallar, i det här fallet, piloterna för konsulter. Ett exempel utöver det som jag nämnde togs upp i Södermanlands Nyheter nyligen och gällde Saabs målflygsverksamhet på Skavsta, där fem av sju piloter sagts upp. Man hävdar att det är arbetsbrist. I stället ska verksamheten drivas med hjälp av inhyrda konsulter.

Det är intressant att arbetsmarknadsministern säger att det har att göra med företagsmoral. Det är inte så det fungerar i verkligheten. Om vissa sätter saker i system inom en begränsad bransch kommer de företag som inte gör det att bli tvungna att anpassa sig till detta. Det är staten, myndigheterna, riksdagen som sätter spelgränserna för marknaden och som därmed också bestämmer vad det är man ska konkurrera med. Ska man konkurrera genom att pressa sina anställda så mycket som möjligt, eller ska man konkurrera genom att komma på bättre sätt att erbjuda en tjänst?

Anf. 17 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Jag ska bara upprepa att det finns en tydlig skiljelinje i den svenska politiken, precis som Ali Esbati säger. Det finns de som vill föra en politik där man begränsar olika sorters företags, i detta fall bemanningsföretags, verksamhet. Man vill sätta upp hinder för människor att komma in på arbetsmarknaden.

Bemanningsföretagen är en viktig ingång på arbetsmarknaden där man kan börja tjäna egen lön och skaffa sig erfarenhet. Inte minst gäller det ungdomar och utrikes födda som ofta får sin första lön via ett bemanningsföretag.

Det går att raljera om att det är ungdomar och utrikes födda som jobbar inom denna bransch. Det är många ungdomar som har sitt första extra jobb vid sidan av studierna i ett bemanningsföretag och hyrs ut till en kund. Det kan vara till exempel en ekonomistuderande som hyrs ut till en ekonomiavdelning. Andra branscher där bemanningsföretag verkar gäller lagerjobb, enklare industrijobb och fastighetsservice där det inte krävs en jättelång jobberfarenhet, men även jobb där detta krävs. Det finns vårdcentraler runt om i landet som har svårt att få tag på läkare och som använder sig av bemanningsföretag som hyr ut läkare till vårdcentraler för att patienterna ska få den vård de behöver.

Där går skiljelinjen. Det är det här som Vänsterpartiet och Ali Esbati vill stoppa, för de vill inte ha bemanningsföretag över huvud taget. Det finns en skiljelinje i den svenska politiken.

Fru talman! Ali Esbati undrar varför vi svarar med att diskutera bemanningsföretag. Det är för att frågan faktiskt handlar om det. Vi har en grundläggande skillnad i åsikt och i synen på bemanningsföretag. 1,3 procent av alla sysselsatta i Sverige arbetar i bemanningsföretag. Det sätter, tycker jag, Ali Esbatis retorik med krav på regleringar, begränsningar och förbud i ett lite annat perspektiv.

Låt oss då titta på flygbranschen. Liksom andra branscher möter den nya utmaningar. Globalisering och ökad konkurrens är krafter som man inte kan bortse från. Det är ett hårt tryck på branschen, och det påverkar naturligtvis företagen. Ett ökat utbyte generellt mellan länder gör att vi som konsumenter får tillgång till fler varor och tjänster till bättre pris. Till exempel är det många fler i dag än förut som har möjlighet att upptäcka och semestra i nya länder. Samtidigt finns det såklart en konsumentmakt, att konsumenter kan välja till och välja från. Allt handlar inte om lagstiftning; det handlar också om konsumentmakt.

Globalisering innebär möjligheter för svenska företag att sälja varor och tjänster på andra marknader, vilket skapar jobb åt tusentals svenskar. För en handelsberoende ekonomi som Sverige är det särskilt viktigt. I grunden är utbytet av varor och tjänster och rörlighet för människor någonting positivt.

Men den ökade konkurrensen har också en annan sida. Det tvingar företag att anpassa sina villkor i en allt snabbare takt. De här krafterna, eller strukturomvandlingen om man vill använda ett lite torrare uttryck, tvingar många företag att förändra sin verksamhet eller till och med att lägga ned verksamheten. Det är många gånger en väldigt smärtsam process och omställning där många människor kan förlora sina jobb. Jag tror att flygbranschen är en av de mest utsatta branscherna speciellt med tanke på dess natur, som jag sade, eftersom man är mobil.

Svaret är inte att förbjuda bemanningsföretag i Sverige, som Vänsterpartiet vill. Det kommer varken att stoppa globaliseringen eller förändra villkoren för exempelvis Qatar Airways. Jag vet att Ali Esbati har diskuterat förhållandena för deras anställda. Att förbjuda bemanningsföretag stänger bara dörren till arbetsmarknaden för oss som bor i Sverige.

Jag vill slå fast och vara tydlig med att det aldrig är acceptabelt att bryta mot, missbruka eller kringgå regler för att konkurrera med arbetskraftskostnader, varken i Sverige eller i något annat EU-land. Det vill jag vara väldigt tydlig med. Företag och arbetstagare som verkar på flera länders arbetsmarknader kan förstås i fråga om arbetskraftskostnader räkna ut var det är mest ekonomiskt fördelaktigt att verka. Men det behöver inte per automatik betraktas som ett brott, missbruk eller kringgående av ett lands regler, och man kan alltid diskutera moralen i olika företags val.

Anf. 19 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag tror väl inte att ungdomar och utrikes födda kommer in på arbetsmarknaden genom att bli bemanningsföretagsanställda piloter. Det upprepas här att man kommer in på arbetsmarknaden genom anställning på ett bemanningsföretag, men det konkreta exemplet med Norwegians kabinpersonal pekar på att detta var en väg ut ur Norwegian.

Man får göra samma jobb men är i stället bemanningsföretagsanställd. Det var poängen i min fråga.

Arbetsmarknadsministern talar om konsumentmakt. Det är intressant att man menar att den som ska köpa en biljett en eller flera gånger däri-genom ska ta ansvaret för att det inte sker lönedumpning någonstans i världen. Det är ett ganska märkligt och stort krav att ställa på den som köper sin biljett. Däremot skulle man kunna ställa det kravet på dem som upphandlar offentlig flygtrafik. Offentlig flygtrafik upphandlas en hel del i Sverige. Men det har inte visat sig att regeringen är intresserad av att närmare undersöka möjligheterna till det och att ställa krav på kollektivavtal och goda villkor i samband med upphandling av offentlig flygtrafik.

Till sist måste jag igen säga att det låter som att det är något slags naturlag att konkurrensen ska leda till att man pressar arbetsvillkoren. Arbetsmarknadsministern säger: Nej, det får inte gå ut över arbetsvillkoren. Det är precis det frågan handlar om. Genom att sätta upp regler som gör att det inte går att konkurrera genom att pressa personalen blir konkurrensen annorlunda. Man försöker att i stället erbjuda en bättre tjänst på andra sätt.

Anf. 20 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESS-SON (M):

Fru talman! Tack för interpellationen. Det här är komplexa frågor just av den anledning som jag tidigare nämnde. Men i grunden handlar det om vad vi vill reglera och vad vi vill förbjuda. Vi har varit tydliga med att när det gäller bemanningsföretag ska vi utifrån utredningen om företrädesrätten – när vi får den – fortsätta att se vad som krävs och behövs.

Jag fick en fråga om jag tänker följa upp detta med social dumpning. Jag tycker att det är viktigt att följa alla frågor som har med svensk arbetsmarknad att göra.

Jag följer en annan fråga där det har diskuterats mycket om dumpning, nämligen byggbranschen och utstationerade. Där kan jag konstatera att utvecklingen i byggbranschen har varit stark. Sysselsättningen under de senaste åren har vuxit. Löneutvecklingen i byggbranschen har vuxit. Där kan vi i alla fall se en utveckling åt det hållet.

Vi ska naturligtvis också följa den här branschen som är viktig både för dem som jobbar i den och för alla dem som reser.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2013/14:247 om arbetsvillkor och upphandling inom taxibranschen

Anf. 21 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESS-SON (M):

Fru talman! Ali Esbati har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att följa upp förekomsten av antifackligt beteende inom taxinäringen och om jag avser att agera för att offentlig upphandling av färdtjänst ska stärka snarare än underminera kollektivavtal.

Det är av grundläggande betydelse att alla arbetstagare ska ha möjlighet att utnyttja sin rätt att organisera sig och bedriva facklig verksamhet. Föreningsfriheten är grundlagsskyddad och närmare regler som syftar till att skydda arbetstagarnas föreningsrätt finns bland annat i medbestämmandelagen. Vidtar en arbetsgivare åtgärder som syftar till att skada en arbetstagare för att han eller hon har använt sin föreningsrätt kan det vara att anse som en föreningsrättskränkning. I så fall kan skadestånd utdömas. Det regelverk vi har i dag fungerar enligt min mening väl. Jag har därför inte för avsikt att vidta några åtgärder när det gäller detta.

Mer specifika frågor om taxinäringen hanteras av infrastrukturministern. Jag kan bara konstatera att regeringen arbetar löpande för att förbättra regelefterlevnaden inom yrkestrafiken på väg, inklusive taxinäringen.

När det gäller frågan om offentlig upphandling vill jag inledningsvis påpeka att regelverket för offentlig upphandling ligger på statsrådet Attefalls bord. Nya EU-direktiv på området antogs nyligen.

Jag kan ändå vara tydlig med följande: regeringen har, inom ramen för EU-förhandlingarna om de nya upphandlingsdirektiven, aktivt värnat den svenska arbetsmarknadsmodellen. Regeringen har bland annat gett stöd till förslaget om en ny allmän principbestämmelse om att medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att leverantörer vid fullgörande av offentliga kontrakt iakttar tillämpliga miljöskyldigheter, sociala skyldigheter och arbetsrättsliga skyldigheter. Det handlar om skyldigheter som fastställts i unionslagstiftning, nationell lagstiftning, kollektivavtal eller i vissa internationella miljöbestämmelser, sociala bestämmelser och arbetsrättsliga bestämmelser. En förutsättning är att dessa bestämmelser och tillämpliga skyldigheter överensstämmer med unionslagstiftningen, bland annat måste de vara icke-diskriminerande och transparenta.

Regeringen har – under Socialdepartementet – tillsatt en utredning för genomförande av direktiven som ska lämna sitt slutbetänkande senare i år.

Anf. 22 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret. Det är bra att ministern är tydlig med att kränkningar av fackliga rättigheter inte ska förekomma på svensk arbetsmarknad. Det är också bra att regeringen arbetar med att förbättra regelefterlevnaden inom yrkestrafiken på väg.

Men det som inte är så bra är att Elisabeth Svantesson, i likhet med den diskussion som vi hade tidigare om flyget, inte vill närma sig problemen som i verkligheten finns på den här marknaden, alltså taximarknaden, och som har gjort branschen väldigt hård för många av dem som jobbar i den.

I dag sitter det några taxichaufförer på läktaren och lyssnar på det som ministern har att säga. De hade nog kanske varit ännu fler, om det inte hade funnits en stark oro för att drabbas av problem och repressalier. Vi vet att sådant förekommer.

Det konkreta exemplet som föranledde den här interpellationen ger en antydning om hur svårt problemet kan vara. Allonias Sebhatu förlorade jobbet när han arbetade fackligt på Taxi Kurir. Han har inte blivit formellt uppsagd av företaget, eftersom han inte har varit anställd av dem.

Däremot har han bestraffats genom att stängas av från Taxi Kurirs växel. Då finns det inget jobb för honom hos åkaren som är hans formella arbetsgivare. Därmed måste han sägas upp. Detta är väldigt typiskt för situationen inom taxibranschen. Starka aktörer lägger över risker på underleverantörer som har en svag ställning, alltså åkarna. De är helt och hållet beroende av företagets växel och i sin tur pressar åkarna dem som kör bilarna, alltså chaufförerna.

Detta leder till extremt långa arbetsdagar, väldigt dålig timlön, svårt eller omöjligt att ta ut semester, frustration och aggression som gör att chaufförerna slits ned.

Det som också är talande med exemplet är att offentlig upphandling spelar en stor roll. En betydande del av taxibolagens inkomster kommer från samhällsbetalda resor, färdtjänst och annat som upphandlas av det offentliga. I Stockholmsregionen är det runt 2 miljarder kronor årligen som omsätts på det här sättet. Det här är förstås pengar som bolagen väldigt gärna vill komma åt.

Med den struktur som finns i dag är det de bolag som pressar villkoren för chaufförerna som vinner upphandlingarna. De som har kollektivavtal och sjysta villkor har ingen chans vid upphandlingar där det är bara priset som gäller.

Situationen blir den att stora bolag vinner upphandlingarna, och sedan lägger man över pressen på förarna som får väldigt dåligt betalt per körning. Då är det klart att man är mån om att inte behöva ta de körningarna. Det går också i en del fall ut över dem som åker taxi eller som använder färdtjänst. Det här har man i flera fall påpekat från de funktionshindrades organisationer. Om chaufförerna är frustrerade går det ut över bemötandet av dem som är beroende av den upphandlade tjänsten.

En anonym förare hos Taxi Kurir uttryckte det så här i tidningen *Et cetera* i oktober: Jag jobbar 70 timmar i veckan och tjänar runt 20 000. Om man kör färdtjänst går det inte ihop. En körning som i vanliga fall skulle ha gett 400 kronor ger 200 om det är färdtjänst.

Återigen blir frågan: Är detta någonting som är intressant för ministern att se närmare på? Är det rimligt att det inte ställs krav på kollektivavtal vid upphandlingar? Är det rimligt att förare som försöker att göra någonting åt detta straffas samtidigt som bolaget som har det verkliga ansvaret kan två sina händer? Ska vi ha en sådan här arbetsmarknad i Sverige där taxichaufförer betalar med sina pensioner och sin hälsa medan staten och andra offentliga instanser blundar och inte tar sitt ansvar?

Jag tycker att Allonias som hade mod att säga ifrån och alla andra inom taxibranschen som följer den här debatten har rätt att få ett bättre svar än att regler ska följas.

Anf. 23 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Där uppe på läktaren sitter Allonias Sebhatu – hej Allonias! Han var taxichaufför på Taxi Kurir som är en av de stora aktörerna på taximarknaden i Sverige. Taxi Kurir ägs av Fågelviksgruppen som dominerar den svenska taxibranschen alltmer. I stad efter stad konkurrerar man ut andra taxibolag. Hur kan de göra det? Jo, de gör det genom att inte sluta kollektivavtal och genom att svara chaufförer som vill behandlas väl och ha kollektivavtal och bra rättigheter på samma sätt som de svarade Allonias: De får gå.

Då vågar inte chaufförerna säga ifrån. De är rädda om sina jobb. De har familjer att försörja. De jobbar väldigt många timmar i veckan och har ofta en osäker anställningsform. Allonias tog den striden, och han förlorade sitt arbete som en tydlig hämndaktion från denna mäktiga företagsgrupp som omsätter så många miljoner och miljarder i Sverige.

Ska det se ut så på svensk arbetsmarknad? Vill vi att människor ska vara rädda för att organisera sig fackligt, att man inte vågar begära ett kollektivavtal, att man fruktar för sitt eget arbete när man säger ifrån?

Jag tycker inte att Sverige ska vara ett sådant land, och du, Elisabeth Svantesson, är ytterst ansvarig för att det inte ska vara ett sådant land.

Jag skulle vilja ha en arbetsmarknadsminister som ställer sig upp i vrede och säger: Den sortens arbetsgivare vill vi inte gynna. Vi vill gynna de seriösa och bra arbetsgivarna.

I ett utslag av någon sorts bister ironi kallar sig Moderaterna för ett arbetarparti. Det är väl den ultimata tvisten i trianguleringens konst.

Det förpliktar att stå upp för arbetare som råkar illa ut. Det är där agnarna skiljs från vetet, om man är ett arbetarparti eller inte. Det är då det visar sig. Det är då solen går upp och trolLEN spricker, så att säga.

Om nu Moderaterna inte bryr sig så mycket om Allonias och de andra chaufförerna, om ni tycker att det är okej att Fågelviksgruppen konkurrerar ut seriösa företag, borde ni ändå bry er om de seriösa företagen – de som inte vinner upphandlingarna, de som faktiskt har kollektivavtal, de som försöker sköta sig.

Det är inte bara löntagarna och taxichaufförerna som betalar priset för er brist på politik, utan det är också de seriösa, bra företagen som vill sköta sig, som vill ha kollektivavtal, som vill ha en god relation till sina chaufförer. De förlorar varje dag i Sverige, och det gäller inte bara taxi-företagen, utan det gäller också städfirmorna, åkerierna, restaurangerna. Vilken sorts arbetsmarknad är vi då på väg att få?

Inför det tycker jag att vi kan förvänta oss något mer än bara ett byråkratiskt svar om vem som ansvarar för vilka delar av regelverket. När du, Elisabeth Svantesson, talar här i talarstolen skickar du ett budskap också till Fågelviksgruppen, som undrar: Kan vi fortsätta att göra så här? Kommer regeringen att säga ifrån? När du ger det här kalla, byråkratiska svaret är egentligen ditt svar: Fortsätt ni, vi kommer inte att göra någonting, vi kommer inte att bry oss.

Det är precis därför vi behöver en ny majoritet här i riksdagen och en ny regering. Jag vill ha en regering som bryr sig om sådana som Allonias, som står upp för hans rättigheter här.

Jag undrar nu: Vad är ditt budskap till Allonias? Vad har du att säga honom här?

Anf. 24 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Låt mig börja med att tacka för interpellationen. Ali Esbati lyfter upp en mycket viktig fråga. Det är flera delar i den. Det handlar om skydd för föreningsrätt, men det handlar också om upphandling och hur offentliga myndigheter och kommuner kan använda upphandlingen som ett sätt att styra.

Låt mig sedan säga något om just den första frågan, föreningsrätten. Både Jonas Sjöstedt och Ali Esbati vet att jag inte kan kommentera enskilda fall. Men jag vill vara mycket tydlig med vad som gäller.

Föreningsrätten får aldrig kränkas. Föreningsrätten är en hörnsten i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Den har varit skyddad i svensk lag sedan lång tid tillbaka. Den innebär att både arbetsgivare och arbetstagarer har rätt att tillhöra och utnyttja medlemskap i en organisation på arbetsmarknaden. En arbetsgivare får aldrig ingripa för att en arbetstagarer använder sig av föreningsrätten.

Om någon arbetsgivare på något sätt gör något för att skada en arbetstagarer för att han eller hon har utnyttjat föreningsrätten är det en föreningsrättskränkning. Samma sak gäller om arbetsgivaren gör det för att få en arbetstagarer att inte använda sin föreningsrätt. Följden kan bli att arbetsgivaren tvingas betala skadestånd. Om kränkningen görs genom en uppsägning kan uppsägningen förklaras ogiltig.

De åtgärder som utgör kränkning kan vara av mycket olika slag. Det kan vara en uppsägning, ett avsked, men det kan också handla om en indragen förmån, avstängning eller minskad lön. Svensk lag har ett tydligt skydd just mot godtyckliga uppsägningar. Det måste finnas saklig grund.

När det gäller uppsägning på grund av personliga skäl krävs det att arbetstagareren har gjort något som har en viss tyngd, till exempel omfattande misskötsamhet eller illojalitet mot arbetsgivaren. Det kan aldrig vara saklig grund för uppsägning att någon har använt sin föreningsrätt.

Om man anser sig ha blivit uppsagd på grund av ett fackligt engagemang eller om man av andra skäl ser att det inte finnas någon saklig grund för en uppsägning kan man vända sig till domstol. Det är den svenska modellens grund. Är man medlem i en facklig organisation kan man dessutom vända sig dit för att få hjälp och stöd med att lösa tvisten.

Sammantaget finns det i dag ett mycket starkt skydd i svensk arbetsrätt för föreningsrätten. Jag får återkomma i nästa inlägg om själva upphandlingsdiskussionen.

Anf. 25 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Som jag sade i mitt första inlägg är jag glad över det tydliga svar som kom angående den principiella inställning som ministern har till kränkningar av föreningsrätt och fackliga rättigheter. Det är bra, och jag tycker att Elisabeth Svantesson utvecklade det på ett bra sätt i sitt senaste inlägg.

Men jag vill ändå understryka att poängen är de verkliga villkor som finns för att föreningsrätten ska kunna utövas. Som jag försökte förklara är situationen lite speciell på det sättet att den som har sagt upp i det här fallet Allonias har gjort det på grund av arbetsbrist, som alltid är ett sakligt skäl. Men den arbetsbristen har uppstått på grund av att Taxi Kurir har agerat.

Just detta ska förhoppningsvis kunna prövas i domstol eller på något motsvarande sätt, genom att facket Transport har tagit tag i det här fallet. Men det gäller precis den typ av nya problem som uppstår i en situation när marknaden ser ut som den gör, det vill säga där arbetsgivaren, i det här fallet Taxi Kurir, använder sig av vad man kan säga är kryphål eller använder sig av hur strukturen på marknaden ser ut för att kunna göra saker som annars inte hade varit möjliga.

Då vore det intressant om vi hade en regering och en arbetsmarknadsminister som intresserade sig för den dynamiken på arbetsmarknaden och som sade:

Okej, vi har de här lagarna, som har kommit till på grunder som arbetsmarknadsministern redogjorde för på ett fint sätt och som ska gälla, där det ska finnas en absolut rätt till föreningsfrihet, men vi har verkliga förändringar på den verkliga arbetsmarknaden som gör att det blir svårare för verkliga människor att ta del av de rättigheterna. Då vill vi se på vad som händer. Då vill vi göra något för att försöka täppa till kryphålen. Då vill vi engagera oss och bry oss om det som händer.

Det är poängen med att ha en regering som styr riket. Det är poängen med att man följer lagarna och försöker ändra dem, på olika sätt försöker agera för att förhålla sig till verkliga skeenden på den verkliga arbetsmarknaden. Annars hade regeringen kunnat stå vid sidan och säga: Nu har vi de lagar som vi har, som är bra, och så har vi ett domstolväsen som följer detta – jättebra, då är det färdigt.

Eftersom verkligheten förändras borde regeringen kunna engagera sig, men det är inte något som vi har sett särskilt mycket från regeringens sida. Precis som Jonas Sjöstedt sade är det viktiga signaler som går ut till exempelvis Fågelviksgruppen, som följer den här diskussionen. Om det inte finns något intresse av att göra några förändringar, då kan man fortsätta som man har gjort förut.

När det gäller offentliga upphandlingar har detta varit något som har dragits i långbänk. Det har absolut inte varit så att man har kunnat se en stark vilja från regeringens sida att göra det möjligt att ställa krav på kollektivavtalsrättigheter i samband med offentliga upphandlingar. Nu kan det nästan bli så att EU delvis går före i den här frågan. Det är snarare ett underbetyg till regeringen än ett bra betyg till EU.

Anf. 26 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Det finns en motsägelse i regeringens resonemang. Å ena sidan säger man att det finns rättigheter för den anställde. Man ska inte kunna sägas upp utan grund. Om det är vi helt överens.

I nästa andetag säger regeringens företrädare: Vi vill ha fler otrygga anställningar, fler visstidsjobb och mer bemanningsföretag. I praktiken tränger nu de otrygga jobben ut de fasta anställningarna i bransch efter bransch. Ett exempel är att merparten av unga löntagare i Sverige i dag har en otrygg anställning. Och för den som inte har en anställning gäller inte anställningstryggheten. Om man bara har ett tillfälligt påhugg i ett företag eller är bemanningsanställd kan man i praktiken få gå över dagen.

Regeringen hävdar rättigheter ena stunden men undergräver dem i praktiken.

Men det går – om man vill – att ha en sjyst taxibransch och ha fackliga rättigheter. Det går att ställa krav på att man följer lagar och regler och gör det på ett bra sätt.

Det finns mycket som behöver åtgärdas i taxibranschen för att få den att fungera väl. Helt avgörande i detta är att vi får en regering som säger att man för att få offentliga uppdrag och ta del av skattebetalarnas pengar ska ha kollektivavtal. Det är inte svårare än så.

Den del av taxibranschen verksamhet som upphandlas är så stor att det skulle ha en omedelbar effekt att man organiserar avtalsförhandlingar och sluter kollektivavtal i taxibranschen.

Men sedan måste vi också göra någonting åt missbruket av arbetsmarknadspolitiska åtgärder som finns i branschen, de tillfälliga anställningarna och det ensidiga beroendeförhållande som många chaufförer befinner sig i i förhållande till de företag som ger dem arbete. Då kan vi få ordning på taxibranschen. Men det lär inte ske förrän vi har bytt regering i det här landet.

Anf. 27 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag hör att Ali Esbati vill förändra många lagar. Han får gärna redogöra för mig senare vilka lagar han vill förändra.

I grund och botten omfattas taxichaufförer precis som andra arbetstare av de skyddsregler som faktiskt finns på arbetsmarknaden. Det handlar om lagen om anställningsskydd, lagen om medbestämmande, arbetsmiljölagen och arbetstidslagstiftningen.

Men vi får inte glömma bort att arbetsmarknadens parter har ett enormt stort ansvar både för att bestämma och för att övervaka villkoren på svensk arbetsmarknad, och särskilt när det gäller villkor och lön.

Fackföreningarna har en möjlighet att vidta stridsåtgärder mot arbetsgivare, till exempel om de vill ta ut sina medlemmar i strejk för att förmå arbetsgivarna att teckna kollektivavtal.

Jag förstår att det är jobbigt för Jonas Sjöstedt att han inte får sitta med och fatta beslut.

Transportstyrelsen presenterar i dag olika förslag för att förbättra regel efterlevnaden bland annat inom yrkestrafiken. Det handlar också om taxibranschen. Det är ett uppdrag som Catharina Elmsäter-Svärd har gett till Transportstyrelsen.

Denna regering har också aktivt arbetat för att förbättra situationen när det gäller upphandlingsdirektivet. Även om det ligger på Stefan Attefalls bord är det flera saker i detta direktiv som jag tycker är viktiga och relevanta för just denna fråga.

Ett av målen för detta direktiv är att myndigheter ska ges bättre verktyg för att beakta sociala hänsyn vid upphandlingar. Det tycker jag är mycket relevant. Redan i dag kan man som upphandlande myndighet ställa krav. Kommuner och landsting som upphandlar just färdtjänst, som den här frågan handlar om, kan ställa krav.

När det gäller detta nya direktiv har vi i Sverige legat på för att få fram bättre resultat. Vi har verkat för skrivningar om just möjligheter att ställa krav på villkor enligt kollektivavtal. Vi har också gett stöd till allmänna bestämmelser om efterlevnad av skyldigheter som följer av sociala bestämmelser och miljö- och arbetsrättsliga bestämmelser. Det är de facto någonting som denna regering har gjort. Det handlar om att kunna ställa krav så att vi vet att det är sjysta villkor i olika branscher, till exempel när man upphandlar färdtjänst.

Regeringen har också värnat att vi i Sverige ska kunna behålla vår svenska arbetsmarknadsmodell. Vi finns i en union med 28 medlemsstater. Men det är viktigt att också värna just den modell som vi har och som inte ser ut som de modeller som man har i de flesta andra länder.

Vi har också värnat att parterna ska kunna ansvara för kontrollen av kollektivavtalens efterlevnad.

Just nu genomförs en stor reform av det statliga upphandlingsstödet. Det har hittills varit utspritt på flera myndigheter. Det tror jag också är viktigt när det gäller krav på upphandling.

Stöd, information och vägledning om offentlig upphandling ska samlas i en och samma myndighet. Det blir Konkurrensverket. Detta samlade stöd ska bland annat hjälpa de upphandlande myndigheterna att verkligen ta miljöhänsyn och sociala hänsyn när det är motiverat. Jag tror att det är mycket viktigt för många branscher, och kanske särskilt för taxibranschen.

Anf. 28 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Det är mycket som jag vill ändra. Men det är inte alltid som jag vill ändra i lagar. Ibland vill jag ändra saker i lagar. Men att följa en situation och föreslå åtgärder handlar inte alltid om att föreslå lagändringar. Det finns exempel på lagändringar. Den tidigare debatten berörde delvis detsamma. När det gäller bemanningsföretag handlar det om att begränsa till exempel hur länge man kan vara i samma företag. I detta fall kan man se över konkurrensförhållandena i taxibranschen och hur man har det med tillstånd och så vidare, men man kan också se över avtal. Vi har diskuterat offentliga upphandlingar.

En del av de saker som regeringen nu säger att den gör är bra. Efter lång tid har den pressats till att vidta en del åtgärder. Men intresset för det har hittills inte varit så stort, som jag och många andra har uppfattat det.

Det finns också saker att se över när det gäller arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som Jonas Sjöstedt var inne på lite grann. När det gäller nystartsjobb har vi exempel på ett antal fall av grovt utnyttjande av människor som har anvisats dit i just taxibranschen. Jag har själv sett ett exempel på någon som arbetade hundratals timmar per vecka i samma typ av taxibransch som vi nu diskuterar och som inte riktigt kände till sina rättigheter.

Det finns därför mycket att ta tag i om man skulle vara intresserad av det. Då måste man naturligtvis göra saker på flera olika nivåer.

I grund och botten handlar det om att stärka de arbetandes rättigheter gentemot de stora bolag som i dag tjänar fett på bland annat offentliga upphandlingar som de vinner genom att dumpa priser.

Till sist vill jag säga att om ministern är intresserad av att diskutera detta mer kan hon göra det tillsammans med en del av de taxichaufförer som är här i dag. De ska träffa Jonas Sjöstedt efter den här debatten. De vill säkert gärna prata med ministern också.

Anf. 29 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESS-
SON (M):

Fru talman! Jag tackar Ali Esbati för interpellationen.

Han säger att det finns mycket för regeringen att ta tag i. Det är precis det som regeringen gör. Det är just därför som vi har gett det uppdrag till Rikspolisstyrelsen och Transportstyrelsen som presenteras i dag om att se över åtgärder för yrkestrafiken. Det är därför som vi i EU-förhandlingen om upphandlingsdirektivet har drivit att vi faktiskt ska kunna ställa krav

enligt kollektivavtal. Det är också därför – det tror jag att Ali Esbati vet eftersom han sitter i arbetsmarknadsutskottet – som vi har utredningen för att se över felaktiga utbetalningar.

Det finns oroväckande signaler om att det finns arbetsgivare som utnyttjar olika typer av arbetsmarknadspolitiska stöd, vilket är helt förkastligt ur alla synvinklar. Denna utredning kommer ganska snart att presentera vad den har kommit fram till. Självklart ska vi också lyssna till vad utredningen säger. Det är därför som vi har tillsatt den.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2013/14:290 om vinstläckage i Arbetsförmedlingens verksamhet

Anf. 30 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Ali Esbati har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att användningen av så kallade kompletterande aktörer ska begränsas samt om jag avser att ta initiativ för att kostnaderna för kontroll av privata aktörer ska tas med i analysen i frågan om kompletterande aktörer.

En väl fungerande matchning mellan arbetssökande och lediga jobb är avgörande för en god utveckling på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen fyller en viktig funktion, och det finns ett mer omfattande behov av Arbetsförmedlingens insatser i dag än tidigare, vilket kräver att insatserna vässas och att man använder de verktyg som finns på bästa sätt. Bland annat detta är grunden för den översyn av Arbetsförmedlingen som beslutades den 6 februari.

Arbetsförmedlingen har under lång tid upphandlat tjänster från privata aktörer, så kallade kompletterande aktörer. Kompletterande aktörer är en del av regeringens politik för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden och har bidragit till att bredda utbudet av stöd till enskilda. Dock har det funnits brister i kontroll och uppföljning av de kompletterande aktörerna. Arbetsförmedlingen har vidtagit åtgärder, men kontrollen av de kompletterande aktörerna behöver förbättras ytterligare. Den beslutade översynen av Arbetsförmedlingen ska bland annat analysera hur myndigheten använder kompletterande aktörer och vid behov föreslå förändringar i användandet av dessa.

Anf. 31 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag tackar för svaret och tolkar väl det, efter bästa förmåga, som ett nej till de frågor jag ställde. Det finns alltså inga planer på att begränsa de så kallade kompletterande aktörernas närvaro, och det finns ingen specifik tanke att kolla på kostnaden för kontrollen av dem. Men det kanske kommer en del andra initiativ – nu finns ju en generaldirektör på plats. Jag gratulerar till det. Det tog en stund, men nu är det klart. Det kanske alltså kommer nya initiativ.

I den debattartikel partiledarna för regeringspartierna presenterade kunde man snarare läsa in att det skulle bli mer tyngd lagd på de privata aktörerna. Ibland kan det, när det uppstår problem man ser i medierna

och så, vara enskilda misstag. Det exempel jag tog upp är dock bara ett av många, och det är systemrelevant på flera sätt. Jag får till exempel påminna om företaget Personalstrategerna, där ägarna har fortsatt att dela ut miljoner till sig själva från det moderbolag de har trots att de senaste årsredovisningarna visar att företaget har gått med förlust.

Det som är problemet här och som inte problematiseras av någon av regeringspartiernas företrädare eller ministern är vad det är för typ av tjänst de här företagen ska utföra. Vad är det man hoppas på genom att skapa det man kallar mångfald? Det är ju inte samma typ av innovationer man kan hoppas på som när någon startar kafé och kan ha nya idéer på inredning och komma på nya spännande grejer. Jag förstår att det kan bli trist om det är samma person som ska komma på hur alla kaféer ska se ut, men det är inte så det fungerar med arbetsförmedling.

Det är väldigt enkelt att se att det i den här branschen är upplagt för att stoppa ned ett sugrör i den gemensamma kassan, och det finns ingen reflexion över det jag tar upp i interpellationen: att man inbjuder till det beteende det här var ett exempel på. Det följer också ett mönster vi har sett i andra branscher där man har pressat fram privatisering och konkurrensutsättning av offentligt betalda tjänster. Det verkar finnas en väldigt bristande förståelse för hur marknader och incitament fungerar i verkligheten.

Det som sker är att företagen tjänar pengar på volym. De tjänar pengar på att handlägga så mycket folk som möjligt, och där blir det väldigt starka incitament för att göra tjänsterna så enkla och billiga som möjligt – men inte nödvändigtvis av högre kvalitet. Det man eventuellt kan uppnå genom att erbjuda bra tjänster, och det som kan ge någonting tillbaka, bleknar nämligen i jämförelse med att helt enkelt ta hand om många personer. Då är det ju upplagt för att vi får den här typen av dåliga och problematiska beteendemönster hos företagen.

Det man inte heller ifrågasätter är att det kan vara väldigt svårt att ha en stor kontrollapparat för att granska och att det kan kosta väldigt mycket i sig självt. Det fanns det ingen indikation på att man skulle se över närmare, men där kanske jag missuppfattade ministern.

Anf. 32 HANIF BALI (M):

Fru talman! Man kan få intrycket att det Ali Esbati framhåller är att de kompletterande aktörer som finns har ett mycket lägre resultat och mycket lägre effektivitet än Arbetsförmedlingen – det finns en massa konstiga aktörer som gör fel, det hela handlar om volym och det finns inga incitament för att bedriva en bra verksamhet eftersom det, som han säger, bara gäller att ta hand om folk och få volym.

Det märkliga är att de kompletterande aktörerna levererar ett resultat som är ungefär identiskt med Arbetsförmedlingens, till samma kostnad. Då blir den automatiska frågan: Blir det bättre om vi tar bort de kompletterande aktörerna? Nej, det finns ingenting som tyder på att det blir bättre. Snarare har konkurrensen och valfriheten betytt mycket för de arbetssökande eftersom de får möjlighet att ta del av tjänster som kanske inte fanns förut.

Det finns en annan viktig fråga också. När det gäller att företag går med vinst och verkar inom arbetsförmedling är det inget nytt. När det pumpades ut arbetsmarknadsutbildningar i Sverige, då Ali Esbatis parti

satt med som stödparti till regeringsmakten, fanns det inga problem med att statliga arbetsmarknadsutbildningar upphandlades av externa bolag. Då var det inga problem, men när det handlar om kompletterande aktörer och vi har en borgerlig regering är samma sak plötsligt väldigt fel. Trots att det inte finns några indikationer på att det är extremt ineffektivt eller på något sätt dyrare tycker Ali Esbati att man ska lägga ned det här – eftersom det är en borgerlig regering som genomför det.

Ali, du får jättegärna förklara varför det är okej när Socialdemokraterna och Vänsterpartiet gör det hand i hand och varför det är fel när en borgerlig regering använder exakt samma princip.

Anf. 33 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar Ali Esbati för interpellationen.

Jag tror att Ali Esbati i varje interpellationsdebatt har ordat om att jag inte gör analyser och inte har någon förståelse. Det får naturligtvis stå för Ali Esbati.

Jobben är min och regeringens viktigaste fråga. Det är något jag ägnar varje dag åt. Dels tittar jag på hur arbetsmarknaden växer fram och vad som händer på den svenska arbetsmarknaden, dels tittar jag på hur jobben växer fram. Under de senaste sju åren har jobben vuxit fram på ett kanske överraskande starkt sätt – trots en lågkonjunktur har över 200 000 fler människor ett jobb att gå till. Vi är också ett av de länder i EU som har den allra lägsta långtidsarbetslösheten. Att fler får ett jobb att gå till och att vi når full sysselsättning är målet med vår politik, och det är det jag ägnar varje dag åt i mitt uppdrag.

För mig är det också viktigt att personer som söker arbete ska få hjälp och stöd i detta. Det ska vara kvalitet i de tjänster som finns; det ska vara kvalitet hos Arbetsförmedlingen, och det ska vara kvalitet hos aktörer som jobbar tillsammans med Arbetsförmedlingen. Det ska helt enkelt vara ordning och reda. Det är vad jag förväntar mig, och det är framför allt vad de som söker arbete förväntar sig. Jag tror också att alla skattebetalare förväntar sig att det ska vara ordning och reda oavsett om skatte-medlen finns i Arbetsförmedlingen eller om Arbetsförmedlingen väljer att upphandla vissa tjänster.

Vi har, precis som Ali Esbati nämnde, nu sjösatt en översyn av Arbetsförmedlingen. Det är den första sedan mitten av 1990-talet, och jag tror att det är viktigt. Det är viktigt när vi ser stora förändringar på arbetsmarknaden. Vi ser också att vi har haft stora förändringar i Arbetsförmedlingen – den blev *en* myndighet – och framför allt att uppdraget har förändrats. Om man vill ta ansvar är det då viktigt att belysa olika delar av detta och se vad vi kan förbättra. Vilka verktyg kan vässas så att fler personer som nu står långt utanför kommer i arbete?

Med detta sagt vill jag bara säga att vi ska ha en offentlig arbetsförmedling, men vi tror att det är bra att det finns olika aktörer som kompletterar och hjälper människor till jobb. Översynen och direktiven till översynen handlar just om hur vi kan förbättra arbetet. Det betyder inte att det ska bli fler eller färre; det säger inte direktiven någonting om, utan det är upp till en utredare att titta på frågan. Hur ska det se ut i framtiden när det gäller samverkan med olika aktörer? Det gäller såväl kommuner

och andra aktörer som de kompletterande aktörerna. Jag ser fram emot det arbete som ska göras i översynen.

Jag ser att det finns behov av både förbättring och utveckling, för fler behöver komma in på arbetsmarknaden. Då krävs det att Arbetsförmedlingen kan vässa sina insatser och att man använder de verktyg som finns på allra bästa sätt.

Anf. 34 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Det var bra att Hanif Bali ställde frågan om skillnaden mellan arbetsförmedlingsverksamhet och arbetsmarknadsutbildningar. Själv tycker jag att det är ganska uppenbart, men jag ska försöka förklara lite närmare vad det kan vara för skillnad.

Arbetsmarknadsutbildningar är en tjänst vi tycker att man borde ha mer av. Det har gjorts lite för lite på det området under den här regeringens styre. Det handlar naturligtvis om att de måste vara kopplade till arbetsmarknaden och att verksamheter som sköts på olika sätt kan erbjuda utbildningar av olika slag. Då är det naturligt att det är olika typer av aktörer som har den kompetensen och som kan göra det här arbetet.

När det gäller arbetsförmedlingsverksamheten är det ju förmedling av existerande jobb som ska skötas. Det är en myndighetsuppgift och bör fortsätta att vara en myndighetsuppgift. I motsats till arbetsmarknadsutbildningar, där man kan tänka sig att olika aktörer kommer på nya och bra utbildningar eller har kompetens på existerande utbildningar, är det svårt att visualisera aktörer som ska hitta på nya sätt att finna jobb. Det är den stora skillnaden. Det har varit annorlunda organiserat tidigare, men nu har man försökt med kompletterande aktörer.

Hanif Bali konstaterar själv att man inte har kunnat påvisa någon större effektivitet hos de privata aktörerna. Det som sker är att när man lyckas spara, genom att öka volymerna eller kanske försämrå kvaliteten, går pengarna till de privata ägarna av företagen i stället för att de ska finnas kvar inom Arbetsförmedlingens verksamhet.

En kärnfråga är att man genom strukturen med väldigt många externa aktörer försvårar för den offentliga arbetsförmedlingen att sköta sin kärnuppgift. Man gör det svårare att ha en överblick, man gör det svårare att samordna resurser som finns inom Arbetsförmedlingen och man gör det svårare att låta Arbetsförmedlingen bygga upp och behålla sin egen kärnkompetens.

En annan viktig effekt som jag hoppas att utredningen kan titta på är den oerhörda kvantifieringen av mål hit och dit som också påverkar den offentliga arbetsförmedlingen.

Vi har nu en rullande skandal med Arbetsförmedlingen i Arlov – och vi har kanske mycket större problem än detta – där man har fixat och tricksat med siffrorna för att de som jobbar på Arbetsförmedlingen ska kunna nå de uppställda kvantitativa målen. Det är problemet med ett system som bygger på att i stället för att fokusera på myndighetsutövning och förmedla arbeten på ett så bra som sätt som möjligt outsourca och dela upp verksamheten, också internt, och försöka nå kortsiktiga kvantitativa mål. Det är en typ av New Public Management som jag hade hoppats var över efter 90-talet men som uppenbarligen utövas stort också inom Arbetsförmedlingen.

Jag kan bara hoppas att utredningen också ska se över vad det kostar att göra de här kontrollerna, men jag vet inte om det kommer att bli så. Det får väl bli en senare fråga.

Anf. 35 HANIF BALI (M):

Fru talman! Jag tackar Ali Esbati för svaret. Det var väldigt tydligt vad Vänsterpartiet tycker om arbetsförmedling. Det är något konstant och icke utvecklingsbart som är myndighetsutövande, vilket inte stämmer med verkligheten.

För ett par år sedan fanns det inte så stora rekryteringsmässor. Det finns massor av nya metoder, som profilering och en massa andra nya metoder, som hjälper arbetssökande att förmedlas till ett jobb.

För Ali Esbati är det väldigt enkelt. Det gäller att flytta en person från kolumn A till kolumn B. Det är arbetsförmedling för Ali Esbati, men så funkade det inte i verkligheten. Så funkade det när ni tillsammans med Socialdemokraterna förflyttade arbetslösa från kolumn A till kolumn för tidspensionerade. Så funkade det för er. Det intressanta är att när ni gjorde det hade ni ganska tydliga incitamentsstrukturer, med bonusar till handläggare på Försäkringskassan, för att stämpla ut människor. Som vanligt har ni nu verkligheten som motståndare.

Vi har under morgonen fått höra av Ali Esbati att de otrygga anställningarna ökar och så vidare. Vi kan jämföra med till exempel 2006, återigen tillbaka till verklighetsbeskrivningen, då 82 procent av alla anställningar var fasta anställningar. År 2013 var 83 procent fasta anställningar. Alltså har det skett en ökning. Vi har gått igenom en kris, och det har varit en ökning av antalet fasta anställningar, samtidigt som antalet anställda har ökat med 250 000. Återigen har ni verkligheten som fiende.

En annan fråga där ni har verkligheten som fiende är detta att arbetsförmedling på något sätt är statistiskt. Det är acceptabelt att utbildningar ändras – där kan man vara innovativ – men inte att det på något sätt skulle ske inom Arbetsförmedlingens område. Nej, nej, det är myndighetsutövande. Människor ska flyttas från kolumn A till kolumn B i Ali Esbatis värld. Tack så mycket för klargörandet!

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Som jag nämnde i mitt tidigare inlägg finns det fortsättningsvis behov av förbättringar och fortsatt utveckling hos Arbetsförmedlingen och också hos de kompletterande aktörerna. Det är just därför som vi gör översynen.

Mycket kan dock göras här och nu, allt för att fler människor ska komma i jobb. Och Arbetsförmedlingen ska systematiskt arbeta med att just kontrollera och kvalitetssäkra de tjänster som levereras av de kompletterande aktörerna. Inget fusk kan någonsin accepteras, vare sig det skulle upptäckas hos Arbetsförmedlingen eller hos någon kompletterande aktör. Som jag nämnde tidigare har vi tillsatt utredningen som ganska snart kommer med sina svar på vad de sett när det gäller just användandet av de kompletterande aktörerna och kontrollen av desamma.

För mig är människan i fokus. När en person med behov av stöd och hjälp att hitta ett arbete kommer till Arbetsförmedlingen ska det vara kvalitet i de tjänster som finns. Personen ska möta kvalitet, vare sig det är hos Arbetsförmedlingen eller hos en annan aktör, och det ska vara ordning och reda.

Jag tänker inte, som Vänsterpartiet och Ali Esbati, stå här och säga att verksamhet är dålig eller bra beroende på om den är offentlig eller privat. Jag tror att alla aktörer som har något att bidra med i detta att flera människor ska komma i arbete är viktiga.

Grunden i vår politik är att fler ska ha ett jobb att gå till. Då stärks samhället och vi får resurser till skola, vård och omsorg. Det är ingen slump att jobben har blivit fler under en kris. Det beror på en väldigt tydlig jobbpolitik. Det betyder också att vi nu har över 200 000 fler skattebetalare som är med och bidrar till det gemensamma.

Slutligen kan man fråga: Tycker jag då att de system vi har i dag är perfekta? Nej, vi ska hela tiden utveckla och förbättra det stöd som de arbetslösa har rätt till så att fler kommer i jobb. Vi ser att sammansättningen av dem som är arbetslösa i dag skiljer sig en hel del från hur den var före krisen, just därför att det för många har blivit tuffare att ta sig in och konkurrera om de jobb som har vuxit fram.

Ali Esbati vill förbjuda bemanningsföretag, och han vill gärna förbjuda kompletterande aktörer. Det tycker jag är att backa in i framtiden. Jag menar att vi ska fortsätta att utveckla och förbättra svensk arbetsmarknad och också förbättra stödet till alla de arbetssökande som i dag vill få in en fot på den svenska arbetsmarknaden.

Anf. 37 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Det blev en del sifferexercis, och jag ska väl också bidra till det.

När det gäller verklighetsbeskrivningen kan jag konstatera att arbetslösheten är högre i dag än när regeringen tog över, så att det inte blir något missförstånd runt detta.

När det gäller osäkra anställningar är det en långsiktig tendens att andelen icke fasta anställningar har ökat. Något som är intressant att titta närmare på är vad det är för typ av icke fasta anställningar som finns på arbetsmarknaden. Det finns stora skillnader. Det kan finnas ett spektrum av arbetsvillkor. Och det är några av de mer osäkra av de icke fasta anställningarna som har ökat över tid. Sedan ska vi komma ihåg att tillfälliga anställningar är väldigt konjunkturberoende. Ökningen och minskningen av dem beror mycket på konjunkturläget. Tendensen är dess värre att de osäkra anställningarna ökar något.

Jag menar givetvis inte att Arbetsförmedlingen är något statiskt. Min poäng är att den offentliga Arbetsförmedlingen i dag har mindre tid att sköta företagskontakter och kontakter med de arbetslösa. Vi hade en diskussion om detta i kammaren i går när vi debatterade ungdomsarbetslösheten, och det beror bland annat på den stora kontrollregim som finns.

Inget tyder på att ytterligare uppdelning och uppsplittring av verksamheten på en mängd olika externa aktörer kommer att göra det lättare att sköta Arbetsförmedlingens verksamhet.

I grund och botten behöver vi en sammanhållen arbetsförmedling, men framför allt behöver vi en ekonomisk politik för fler jobb och lägre arbetslöshet.

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Låt mig använda mitt sista, korta inlägg till att tacka för en bra debatt och önska fru talmannen, interpellanterna och de övriga debattörerna en trevlig helg.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Konstitutionsutskottets betänkande

2013/14:KU35 Ökad insyn i partiets och valkandidatens finansiering

Socialutskottets betänkanden

2013/14:SoU16 Kontrollköp – ålderskontroll vid försäljning av folköl, tobak och receptfria läkemedel

2013/14:SoU15 Mobilitetsstöd som komplement till färdtjänst

Finansutskottets betänkande

2013/14:FiU25 Statlig förvaltning och statistikfrågor

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

2013/14:MJU9 Fiskeripolitik

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

2013/14:AU4 Jämställdhet

Civilutskottets betänkanden

2013/14:CU16 Moderna auktionsmetoder för utmätt lös egendom

2013/14:CU19 Familjerätt

Trafikutskottets betänkanden

2013/14:TU7 It-politiska frågor

2013/14:TU10 Cykelfrågor

Skatteutskottets betänkanden

2013/14:SkU18 Mervärdesskatt

2013/14:SkU20 Skatteförfarande och folkbokföring

2013/14:SkU22 Informationsutbytesavtal med Montserrat

Följande interpellationer hade framställts:

den 28 februari

2013/14:316 Arbetsförmedlingens företagskontakter

av *Jasenko Omanovic* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:317 Kvotering till bolagsstyrelser

av *Marie Nordén* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:318 Enqa

av *Ibrahim Baylan* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:319 Sveriges medlemskap i Enqa

av *Ibrahim Baylan* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:320 Miljöstöd till bönder

av *Jan-Olof Larsson* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2013/14:321 Siffertricksande på Arbetsförmedlingen

av *Ylva Johansson* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:322 Utförsäkringar

av *Tomas Eneroth* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2013/14:323 Nordisk patentdomstol

av *Leif Jakobsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:324 Våldtäkter och rehabiliteringsprocesser

av *Carina Adolfsson Elgestam* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

10 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 28 februari

2013/14:457 Växande högerextremism i Ukraina

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

Prot. 2013/14:76
28 februari

11 § Kammaren åtskildes kl. 10.51.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
2 § Anmälan om faktapromemorior	1
3 § Ärenden för hänvisning till utskott	1
4 § Svar på interpellation 2013/14:284 om uteblivet stöd till kvinnojouren Terrafem	2
Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	2
Anf. 2 GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	2
Anf. 3 AMINEH KAKABAVEH (V)	3
Anf. 4 CARL B HAMILTON (FP)	4
Anf. 5 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	5
Anf. 6 GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	6
Anf. 7 AMINEH KAKABAVEH (V)	7
Anf. 8 CARL B HAMILTON (FP)	8
Anf. 9 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	8
Anf. 10 GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	9
Anf. 11 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	9
5 § Svar på interpellation 2013/14:238 om arbetsvillkor inom flygtrafiken	10
Anf. 12 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	10
Anf. 13 ALI ESBATI (V).....	11
Anf. 14 JENNY PETERSSON (M).....	12
Anf. 15 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	12
Anf. 16 ALI ESBATI (V).....	13
Anf. 17 JENNY PETERSSON (M).....	14
Anf. 18 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	15
Anf. 19 ALI ESBATI (V).....	15
Anf. 20 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	16
6 § Svar på interpellation 2013/14:247 om arbetsvillkor och upphandling inom taxibranschen	16
Anf. 21 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	16
Anf. 22 ALI ESBATI (V).....	17
Anf. 23 JONAS SJÖSTEDT (V).....	18
Anf. 24 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	19
Anf. 25 ALI ESBATI (V).....	20
Anf. 26 JONAS SJÖSTEDT (V).....	21
Anf. 27 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	22
Anf. 28 ALI ESBATI (V).....	23

Anf. 29 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	23
7 § Svar på interpellation 2013/14:290 om vinstläckage i Arbetsförmedlingens verksamhet	24
Anf. 30 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	24
Anf. 31 ALI ESBATI (V)	24
Anf. 32 HANIF BALI (M).....	25
Anf. 33 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	26
Anf. 34 ALI ESBATI (V)	27
Anf. 35 HANIF BALI (M).....	28
Anf. 36 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	28
Anf. 37 ALI ESBATI (V)	29
Anf. 38 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	30
8 § Bordläggning.....	30
9 § Anmälan om interpellationer	31
10 § Anmälan om fråga för skriftligt svar.....	31
11 § Kammaren åtskildes kl. 10.51.	32

